Sebastian Strzelecki: Efekty Interfejsu < Techsty

techsty.art.pl/magazyn4/strzelecki/efekty-interfejsu/ester_hunziker.html

3.1. Esther Hunziker, Felix Zbinden, *Nord*

Tekstowy dyspozytyw hiper-fikcji Nord Esther Hunziker stanowi nieopublikowana po-wieść kryminalna Felixa Zbindena pod tym samym tytułem. *Fabuła (hiper)tekstu często się załamuje, jest niespójna. Można założyć, że to wynik zmiany medium, dopasowania materiału powieściowego do elektronicznego formatu. Autorka dodaje: 'Powieść jest od początku bardziej abstrakcyjna niż opowiadanie on-line. Fragmenty tekstów dla pierwszej części musiałam wyszukać z powieści tak, by utrzymać tok narracji, który wiąże T. i Ly we wspólnej historii.[Dietrich, 04, Die Handlung des Textes ist von starken Brüchen (...), tłum. aut.]*

Po wyborze niemieckiej lub angielskiej wersji językowej, interfejs hipertekstu odsyła do jednej z trzech części hiperfikcji, sugerując na wstępie kolejność aktualizacji leksji. Już na tym poziomie efekt pop-up[8] ogranicza / determinuje możliwości nawigacyjne z poziomu wyszukiwarki (m.in. blokuje funkcję w tył / w przód). Hiperłącze oznaczone *Nord: teil 1* otwiera kolejne okno typu pop-up [9].

Angielski tekst odsłania się w telegraficznej konwencji Newsticker [10] - komunikat o wypadkach na M40 odczytany symultanicznie przez lektora potęguje efekt wizualizacji radiowego newsa: "Przeprowadzone przez policję badania wypadków na autostradach wykazały, iż podróżni jadący na północ są czterokrotnie bardziej narażeni na udział w wypadku niż ci jadący na południe."[11] [Nord, tłum. Łukasz Tabaka]

Hiperłącza zawarte w pop-upach otwierają kolejne okna, lub elementy tekstowe / (audio-)wizualne w ramach okien. Programowe rozmiesz-czenie pop-upów na ekranie (w pierwszej i drugiej części) sugeruje estetykę nawigacji i determinuje topologię linków w ramach czterech powiązanych przestrzeni interakcji.12 Równocześnie Nord wykazuje niską kontyngencję, wymusza w dużym stopniu linearną nawigację. "Nawet gdy w dwóch oknach pojawiają się dwa linki, np. „RESPECT YOURSELF" i DELETE YOURSELF", odniesienie jest to samo na zasadzie olinkowania many-to-one" " [Dietrich, 04]



Olinkowanie dla górnych okien typu many-to-one Pewien poziom nielinearności i kontyngencji (w drugiej części Nord) generuje graficzny kontekst tekstu (generowanego w prawym dolnym oknie), zależny od aktywacji linków (w pozostałych oknach). Zależny od nawigacji kontekst może modyfikować semantykę narracji (aktualizowanej w

prawym dolnym oknie). Według Dietricha *Nord* nie wykazuje struktury ergodycznej. Możliwość utraty orientacji nie wynika tutaj ze struktury hipertekstu [por. Dietrich, 2004], ale z braku ciągłości narracji lub eksperymentów narracyjnych w celu opisania psychodelicznych stanów Ly: *(...) Ly otworzyła drzwi mieszkania, weszła do środka. bedę Jego cieniem. lód, lodowo-szary, statua z lodu. odwróciła się. obrzydzenie. wraca obrzydzenie. siła ciążenia ziemi. zniszczona bliskość. ich bliskość. skandynawska geografia, lot nad finlandią, z lotu ptaka. ly widziała ich nogi. ly widziała uklękła przy zwłokach t.. zbadała zwłoki, pobrała odciski palców. nie pasują. pomyliła się. dała się zwieść. początkująca ly. to nie zwłoki t. t był kimś innym. pod nogami ly wiła się panika. (...)"*[13] *[Nord, tłum. aut.]*

Myśli Ly krążą wokół pisanej hipertekstem historii, w którą uwikłana jest postać: "(...) że nie daję tej historii żadnej linii, ŻADNEGO GŁÓWNEGO WĄTKU. skoncentrować się na na tym, co najistotniejsze. rozwinąć nić i historię po tej nici, LINEARNOŚĆ, myślała ly, to proste, od A do B do C itd., NAJŁATWIEJSZA RZECZ POD SŁOŃCEM (...)."
[14]

Esther Hunziker zaburza recepcję tekstu Zbindena m.in. poprzez efekt półautomatycznego skrolowania, które interlektor może modyfikować przy pomocy odpowiednich ruchów myszy nad oknem. W konsekwencji działania różnorodnych efektów interfejsu, przy pomocy których *Nord* ukrywa tekst hipertekstu, interlektor ma możliwość stać się literackim detektywem, który tym razem nie tylko odkrywa zasady olinkowania, ale samą treść ukrytych leksji. Przy czym w wywiadzie e-mailowym przeprowadzonym przez Dietricha autorka hiperfikcji wyznaje: *W ogóle nie liczę na to, że ktoś się postara uczynić tekst czytelnym. Takie użycie tekstu jest elementem formy hipertekstu. Możliwość przemknięcia całych oryginalnych stron tekstu w hiperfikcji wyraża tutaj respekt [niem. Hommage] wobec powieści.* [Dietrich, 2004]

Próba skonstruowania koherentnego komunikatu poprzez imaginacyjne łączenie cytowanych fragmentów powieści z innym leksjami hipertekstu jest o tyle skomplikowana, że taka koherenecja nie istnieje na poziomie intencji autorki. Co nie znaczy, że interlektor nie może odkryć związków przyczynowych, nad którymi nie panuje Hunziker. Odczytanie niektórych fragmentów może ułatwić zmiana wielkości i topologii pop-upów lub sięgnięcie do kodu źródłowego z poziomu metainterfejsu wyszukiwarki. Również na poziomie metainterfejsu interlektor-detektyw ma możliwość zdemaskować, rozpoznać częściowo ukryte twarze kobiet.

Globalny efekt interfejsu hipertekstu Nord – obrazowanie tekstu przy pomocy interaktywnych technik audio-wizualnych, umożliwia zmianę porządków percepcji. Recepcja tekstu odnajduje kontynuację w percepcji obrazu. Sygnalizowane w tekście przedmioty, które Ly potrzebuje do prowdzenia śledztwa, konkretyzują się na zdjęciach. Imaginacja ustępuje miejsca symulacji lub, jak chce Hunziker, powstaje ‚ekranizacja on-line' powieści. [por. Dietrich, 2004] Dietrich pisze o paradoksie hipertekstu, widocznym na przykładzie sekwencji wideo z wypadku samochodowego zaprogramowanej w strukturze olinkowania hipertekstu Nord: *(...) zaprogramowany, zewnętrzny odnośnik (link), nie zwiększa wolności czytelnika, lecz zmniejsza ją o nieskończone, indywidualne możliwości działań kognitywnych na implikowanym odnośniku (...) obserwator obrazu zdany jest na pojedynczą, stworzoną wcześniej wersję wypadku samochodowego. Czytelnik nie musi wysilać wyobraźni, wyobrażenie opisanego wypadku z indywidualnego (pozbawionego obrazu) staje się kolektywnym wyobrażeniem, które dzielą wszyscy czytelnicy dzięki medium obrazu. W tym miejscu NORD rzeczywiście bliski jest ‚ekranizacji on-line' i równocześnie ją przekracza poprzez zapętlenie. [Dietrich, 2004, der programmierte explizite Verweis (Link) (...).]*

W hipertekście *Nord* kilkusekundowa sekwencja audio-wideo zapętlona w czterech oknach-odtwarzaczach pojawia się w toku narracji.

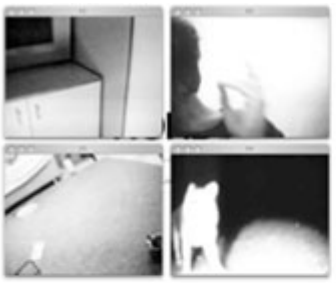


[leksja 1]
kamera wideo. ly przypomniała sobie. gdzieś w mieszkaniu leżała kamera. ly wcześniej filmowała dzieci. zastanowiła się. nigdy nie filmowała dzieci. nie miała dzieci.
[leksja 1]
co innego filmowała kamerą. zaczerwieniła się. biegła wzburzona przez mieszkanie. znalazła kamerę wideo. nagram wszystko, pomyślała, potrzebuję dowodów." [Nord, tłum. aut.]

Ly filmuje wypadek samochodowy, zapętlony fragment nagrania odtwarzany jest na ekranie w czterech oknach równocześnie (przy zróżnicowanym timingu). Powrót do narracji wymaga interakcji ze strony interlektora (kliknięcia na jedno z okien), który ma czas, żeby oswoić się z obrazem, zadziałać wyobraźnią - dokończyć w myślach fragmentaryczny spektakl okien i wrócić do narracji. Pisząc o paradoksie hipertekstu, Dietrich stosuje zbytnie uproszczenie odnosząc swoje spekulacje do zdeterminowanych czasowo, nieinteraktywnych obrazów wideo. Również zdjęcia - albo tym bardziej one – pojawiające się w toku narracji w momencie, w którym wypełniają puste miejsca w tekście, równocześnie otwierają swobodną przestrzeń imaginacji. Prezentacja fotografii przedmiotów potrzebnych Ly, z muzyką ambientową w tle, na chwilę uwalnia odbiorcę z konieczności podążania za wyimaginowanym wątkiem hipertekstu. Określę to jako efekt wizualizacji miejsc pustych. [ilustracje przyp.red.]

Interlektor przez chwilę obserwuje ulicę z perspektywy postaci literackiej, klika na zdjęcie, powiększenie wydobywa piksele; poboczne wątki literatury obrazu, redukowane w kolejnej leksji Nord: "t. skręcił za rogiem. ly usłyszała strzały z pistoletu. mężczyzna leżał na ziemi. sprawdziła. nie ruszał się. t. zniknął". W innej odsłonie interlektor wybiera jeden z kilku wariantów sekwencji obrazów, tym razem uwolnionych od bezpośredniego

oddziaływania narracji.



recepcja 1



recepcja 2



recepcja 3



recepcja 4

W trzeciej części *Nord* okna otwierają się automatycznie w różnych miejscach ekranu. Pojawiają się zdjęcia i teksty z poprzednich części. Według Dietricha, czytelnik znajduje się w tym samym miejscu co Ly, “Poszukiwania T., poszukiwania sensu w całej historii nie zakończyły się powodzeniem. Bohaterka i czytelnik pozostają na powierzchni zdarzeń, z refleksją na temat siebie samych. (...)” [Dietrich, 2004]



„kiedy patrzyła na siebie w lustrze, wydawało jej się, że rozpoznaje ślady indiańskiego pochodzenia (...) nie ly, powiedziała ly, nazywam się subcommandante marcos, planuję rewolucję indian (...)“ (Nord, I, II, tłum. aut.)

[8] Pop-up - (z ang. tzw. "wyskakujące okienka") to jedna z funkcji stron WWW powodująca automatyczne uruchamianie nowego okienka (karty) z określoną treścią w przeglądarce internetowej. W owym okienku (karcie) może znaleźć się dodatkowe menu nawigacyjne, krótki tekst pomocy, wyjaśnienie terminu, powiększony obrazek, najczęściej jednak technika ta jest wykorzystywana do reklamy internetowej. [http://pl.wikipedia.org/wiki/Pop-up]

[9] Do otwierania, lokalizacji, skalowania i animacji kolejnych pop-upów Nord korzysta z kodu window.open w języku JavaScript.

[10] Efekt uzyskany przy pomocy animacji tekstu w programie Flash

[11] “Reserch by police into accident on the motorway has shown that drivers traveling north are four times more likely to be involved in a crash than those heading south” [Nord]

[12] Przy czym interlektor ma możliwość zmiany położenia okien lub wymuszenia sposobu otwarcia kolejnych lub użycia w ich ramach funkcji tabbed-browsing.

[13]“Ly schloss die tür zu t‘s wohnung auf, trat ein. ich werde Ihr schatten sein, sagte sie. —eis. eisgrau. eisstatue. sie wandte sich ab. ekel. rückkehr ihres ekels. schwerkraft der erde. zerstörte nähe. nähe der. skandinavische geographie finnlandflug vogelperspektive. ly sah ihre füsse. sah ly kniete über t’s leiche. sie untersuchte die leiche, nahm die fingerabdrücke. die fingerabdrücke stimmten nicht. sie hatte sich getäuscht. hatte sich täuschen lassen. eine anfängerin. die leiche war nicht t. t war ein anderer. ly war panikt vor ihren füssen liegen” [Nord]

[14]“(...) dass ich keine linie in diese geschichte diese überwachung bringe KEINEN ROTEN FADEN. auf das grundsätzliche sich konzentrieren. einen faden auslegen, die geschichte entlang dieses fadens entwickeln, LINEARITAET, dachte ly, einfach, von A nach B nach C etc. DIE EINFACHSTE SACHE DER WELT (...)” [Nord]